

L'estrany cas d'«El plàtano de oro»

Humitat excessiva, un gas rigorosament prohibit i un tercer element encara no determinat, feren saltar pels aires un magatzem dedicat a la «maduració» de bananes. A València potser hi ha, latents, moltes bombes d'aquestes.

Ismael López

Una i deu del migdia de dimecres 12 de febrer, carrer del Bon Ordre número 19, en el valencianíssim Mercat d'Abastos: la botiga propietat de Ricard Pardo Fliquete, coneguda popularment com «El plàtano de oro», establiment exclusivament dedicat a la maduració i la venda d'aquesta fruita mitjançant cambres frigorífiques, salta pels aires arran d'una explosió violentíssima. El resultat és esgarrifant: tota la planta baixa, on hi havia la cambra freda que ha actuat com a epicentre de la detonació, ha quedat completament destruïda. La totalitat de parets i d'envans s'han desplomat a causa de l'ona expansiva.

El sumari de danys és incalculable, desolador: dues plantes baixes amb sostres i murs arrencats de soca-rel —especialment una farmàcia contigua el magatzem de medicines de la qual anà a parar directament a terra, destrossat—, la destrucció parcial del pati d'accés a un bloc de vint-i-quatre cases al carrer de Navarra número 22, destrosses de vidres i carrosseria en cinc automòbils aparcats davant la porta de l'esclafit, el quasi total esfondrament del terra de la casa situada dalt del magatzem, afortunadament deshabitada... I tres ferits lleus.

Fou el balanç de l'explosió —encara per calibrar completament— d'una de les cinc cambres frigorífiques dedicades, en «El plàtano de oro», a la maduració, o dit correctament, i segons els còdex químics, desverdització de la famosa fruita. La posada en marxa d'una bomba que, si no hagués estat ràpidament interrompuda per una intervenció ultraràpida dels bombers, hauria pogut assolir unes dimensions insospitades. I, sens dubte, dolorosament mortals.

I això que l'avís s'havia fet ja cinc mesos abans. Quan els veïns començaren a protestar per la ubicació

d'aquest tipus de magatzems sota les seues cases. I després que es produís un accident quasi idèntic: un client i el germà de l'amo de l'establiment frigorífic en aquella ocasió estigueren a punt de morir enverinats com a resultat d'una fruita de gas. Molts motius, doncs, per a la indignació.

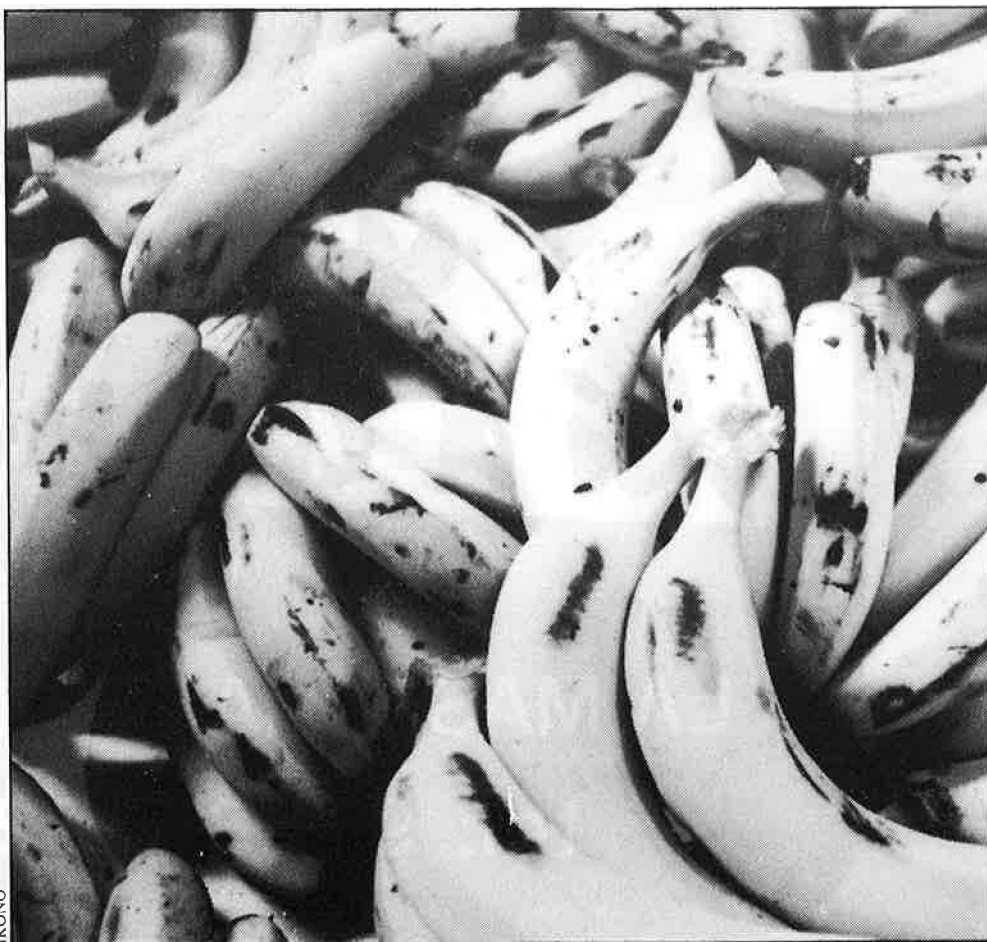
Al principi tot féu pensar en la possibilitat d'una fuga de gas ciutat. Aquesta fou, si més no, la tesi mantinguda pels tècnics de la Conselleria d'Indústria. Una tesi ràpidament descartada arran de la visita de nous tècnics de Cegas, l'empresa que en subministra a la ciutat de València. Amb un raonament basat, fonamental-

ment, en el fet de no haver trobat cap indicatiu de la característica olor d'aquest producte químic.

Per la seua banda, Alfons Ramon, aparellador del cos local de bombers —després de rectificar que l'estructura essencial de l'edifici no havia patit grans danys i que, per tant, el perill quedava descartat— s'apuntava a una nova hipòtesi: la possibilitat d'una fuga o acumulació del gas utilitzat normalment per al funcionament de les cambres: algun compressor o alguna vàlvula de seguretat fracturada hauria provocat una gran sobrepressió en el tanc.

Bananes i carbur

«La sort és que no va arrebregar ningú per davant, vull dir que, afortunadament, en aquell moment no hi havia ningú dins del camp de perill», diu un enginyer químic industrial, davant la sol·licitud d'una avaluació de la catàstrofe. «I en gran part —explica— perquè l'explosió es va produir en la quarta cambra, entrant des del carrer, de les cinc existents. Això féu que l'ona es desviàs cap arrere, cap al pati de llums de la finca, la qual cosa evità la tremenda commoció que s'hauria derivat de l'esclat de qualse-

IKONO

vol de les primeres cambres. Però la localització de les persones que hi havia en el minut de l'explosió en aquests locals i en les cases els va permetre sobreviure. Sobreviure a una hecatombe «domèstica» els danys de la qual s'avaluen en uns vint milions de pessetes.

«Encara que el gas ciutat també es fa servir per desverditzar, i que el propietari del magatzem tenia canalitza-

cions disposades per a aquest ús, no ha estat el culpable del sinistre. No hi havia, tal com ja van afirmar els tècnics de Cegas, gens d'olor a tal producte i els comptadors tampoc no registraven cap anomalia. D'altra banda, el gas ciutat és deflagrable, genera flamarades, produeix foc...»

«Utilitzava carbur càlcic —diu rotundament el nostre enginyer—. Un sistema utilitzat des de fa molt de

Magatzems sota sospita

Per desverditzar les fruites són oficialment autoritzades diverses marques comercials que amb distints noms presenten un producte d'identica composició química: un 95 per cent de nitrogen i un 4,5 per cent d'òxid d'etilè. «Un gas que molt difícilment pot explotar. Una mescla completament inofensiva: ni explosiva ni inflamable». La Sociedad Espanola del Oxígeno (SEO), filial de la multinacional francesa, Carburos Metàlicos, Abelló Oxígeno, etc, etc.

Això no obstant, «El plàtano de oro» —tot i estar facturant vora tres milions de pessetes mensuals a majoristes— no utilitzà el producte legalment autoritzat i recomanat per a la completa seguretat del magatzem. I de tots aquells qui viuen a prop.

Un macabre estalvi de diners, encara que el cost d'aquest gas puga ser realment elevat: dues-centes pessetes diàries, solament pel lloguer de la botella-bombona que el conté.

Però el gran problema és que hi ha desenes i desenes d'aquests magatzems per tot València. Preferentment arreu del centre urbà, i per la zona de l'antic Mercat d'Abastos. Centenars de magatzems de desverdització, molts dels quals són sospitosos d'utilitzar el perillós carbur càlcic. Bàsicament, els de bananes i, en una proporció molt menor, els de taronja. Magatzems que no han estat centralitzats en terrenys de Mercavalència, fugint, potser, del gran daltabaix econòmic patit pels qui hagueren de desplaçar-se fins a aquella llunyana localització.

«El problema és que Indústria fa revisions molt superficials. Em pense que ni tan sols van demanar els papers de la Societat Espanyola de l'Oxigen: una instal·lació que aquest magatzem mantenia en un perfecte estat de conservació... perquè no l'havia utilitzada mai. Cosa que segurament ni van preguntar», declara finalment aquest enginyer, que, evidentment, ha estat present en el lloc del sinistre i sap de què parla.

«En tot cas, el problema és, com sempre, la falta d'una inspecció profunda i constant. Perquè hi ha indústries que, pel producte que utilitzen i el lloc on estan enclavades, haurien d'estar sotmeses a una revisió setmanal. Siga com siga, ens volen acostumar a veure els perills segons les conseqüències, segons els efectes finals de la catàstrofe. Però mai per la potencialitat. Per l'enorme perill que, com en aquest cas, molts magatzems de fruites poden encloure. Fins a un dia fatal.»

IKONO

Dalt, el magatzem destrossat per l'explosió. Baix, platans madurats massa «alegrement».

temps, que ara és completament prohibit.»

En efecte: el carbur càlcic, tremendament explosiu al contacte amb l'aigua o amb un grau molt alt d'humitat en l'atmosfera es podia trobar en qualsevol drogueria fins fa molt pocs anys. Apareixia com a producte completament incorporat, en proporcions molt petites, als jocs infantils. Però també a moltes faenes de la casa, de la indústria i del camp, ja que la presència d'hidrocarburs instaurats, com el que ens ocupa, al contacte amb l'aire reaccionen permetent que la fruita canvie de color. D'aquesta manera passa del verd primitiu, i no comercial, al color viu i definitiu de bananes, taronges i d'altres fruites.

«Si hi ha una acumulació excessiva d'humitat —afirma aquest especialista— l'explosió és pràcticament segura. I encara més —pel que fa als esmentats magatzems— si tenim en compte que, per compensar, cal un cert grau de calor. Una espurna produïda pel termostat de l'estufa situada dins les cambres podria haver estat l'aixeta, la terrible anella, d'aquesta granada.»

